

MAT Á ÁHRIFUM LAGASETNINGAR*

– sbr. samþykkt ríkisstjórnar frá 10. mars 2017

*umfjöllun um einstök efnisatriði misjafnlega ítarleg, eftir umfangi máls og eðli

Málsheiti og nr.	Frumvarp til laga um br. á lögum um loftslagsmál (Markmið um kolefnishlutleysi) mál umhverfis- og auðlindaráðuneytis nr. 14 á þingmálaskrá 151. löggjafarþings.
Ráðuneyti	Umhverfis- og auðlindaráðuneytið
Stig mats	☒ Frummat, sbr. 1. gr. ☐ Endanlegt mat, sbr. 10. gr.
Dags.	07.01.2021

A. Greining og mat á fjárhagslegum áhrifabáttum fyrir ríkið

1. Áætluð fjárhagsáhrif fyrir ríkið vegna helstu breytinga og ráðstafana sem felast í fyrirhugaðri lagasetningu, þar sem tilgreindir eru sérstaklega áhrifabættir á fjárhag ríkissjóðs

Einn af lykilþáttum Parísarsamkomulagsins er að jafnvægi verði komið á í losun gróðurhúsalofttegunda og bindingu kolefnis, þannig að nettólosun jarðarinnar verði núll um miðja öldina. Slíkt er talið nauðsynlegt til að halda hlýnun jarðarinnar innan við 2 °C og eins nálægt 1.5 °C og hægt er. Markmið um hnattrént kolefnishlutleysi þarf því að brjóta niður á einstök ríki, sveitarfélög og fyrirtæki til að hægt sé að brjóta markmiðið niður í viðráðanlega hluta.

Ekki liggur fyrir heildarmat á hagrænum áhrifum þess að Ísland verði kolefnishlutlaust árið 2040. Margar leiðir eru færar að kolefnishlutleysi og hafa þær ólík hagræn áhrif. Kostnaður ræðst meðal annars af því hvaða til hvaða aðgerða gripið verður til, hvenær það verður gert og hversu umfangsmiklar aðgerðirnar verða. Í markmiði um kolefnishlutleysi felast jafnframt ýmis tækifæri, m.a. á sviði tækniþróunar, nýsköpunar og samkeppnishæfi. Aðgerðir sem snúa að kolefnishlutleysi beinast að því að minnka losun gróðurhúsalofttegunda og auka bindingu kolefnis. Margar aðgerðanna eru nú þegar að finna í aðgerðaáætlun Íslands í loftslagsmálum og er umfjöllun um kostnað vegna þeirra í 6. kafla áætlunarinnar.

Í skýrslu Hagfræðistofnunar Háskóla Íslands, *Ísland og loftslagsmál* frá árinu 2017 er lagt mat á kostnað mótvægisáðgerða til samdráttar í losun gróðurhúsalofttegunda. Sú skýrsla var lögð til grundvallar aðgerðaáætlun í loftslagsmálum og tekið mið af áætluðum kostnaði aðgerða þegar fýsileiki þeirra var upphaflega metinn. Í skýrslunni var hver mótvægisáðgerð metin með tilliti til kostnaðar sem metinn var sem nettókostnaður á samdrátt í tonnum CO₂-ígilda. Niðurstöður sýndu að sjö aðgerðanna sem metnar voru, leiða af sér hreinan ábata (neikvæðan nettókostnað) og geta leitt til samdráttar í útstreymi um sem nemur rúmum 320 þúsund tonnum CO₂-ígilda. Fjöl margar aðgerðir voru auk þessa metnar fremur hagfelldar, svo sem aðgerðir til bindingar CO₂ en aðrar voru álitnar kostnaðarsamari.

Þjóðhagsleg heildaráhrif aðgerða voru ekki metin sérstaklega í skýrslu Hagfræðistofnunar. Líklegt er þó að fjöl margar aðgerðanna sem bera nettó kostnað myndu leiða af sér þjóðhagslegan ábata, meðal annars vegna jákvæðra ytri áhrifa. Dæmi um ytri áhrif aðgerða t.d. í samgöngum er minni loftmengun og betri heilsa og ytri áhrif í landgræðslu og skógrækt eru t.d. tengd auknum landgæðum. Í skýrslunni er einnig bent á að rannsóknir gefa einnig til kynna að mögulegt er að þjóðhagslegur nettóábati yrði af rafbílavæðingu landsins þegar til lengri tíma er litið.

Til mikils er að vinna að komið sé böndum á losun gróðurhúsalofttegunda því afleiðingarnar geta orðið gríðarlegar og valdið margháttuðu tjóni á mannvirkjum, innviðum og lífi og heilsu fólks.

Ekki er mögulegt að leggja mat á beinan kostnað vegna þessa eða önnur efnahagsleg og samfélagsleg áhrif slíkrar lagasetningar og hefur slíkt heildarmat ekki farið fram.

Á næstu mánuðum er gert ráð fyrir umfangsmikilli greiningarvinnu um þær leiðir sem færar eru að kolefnishlutlausu samfélagi en þær eru margar og ólíkar. Í þeirri vinnu er gert ráð fyrir að greina samfélagsleg, hagræn, félagsleg og efnahagsleg áhrif ólíkra leiða að kolefnishlutleysi. Slík greining yrði gerð í umfangsmiklu samráði við hagsmunaaðila og almenning og settar fram sviðsmyndir um mismunandi leiðir að markmiðinu. Í framhaldinu verður unnin vegvísir að kolefnishlutleysi fyrir Ísland.

2. Tekjubreytingar

– Sjá gátlista fyrir mat á fjárhagsáhrifum

- Á ekki við.

3. Útgjaldabreytingar

– Sjá gátlista fyrir mat á fjárhagsáhrifum

- Á ekki við.

4. Eignabreytingar

– Sjá sérstakan gátlista fyrir mat á fjárhagsáhrifum

- Á ekki við.

5. Aðrir áhrifapættir varðandi ríkisfjármál

Á ekki við.

B. Samræmi við útgjaldaramma og fimm ára fjármálaætlun – fjármögnun

1. Hefur verið gert ráð fyrir þeim fjárhagsáhrifum á málaflokk sem leiða kunna af samþykkt frumvarpsins:

Markmið um kolefnishlutleysi tengist þeirri vinnu sem komin er af stað varðandi aðgerðir í loftslagsmálum og lýst er í aðgerðaáætlun í loftslagsmálum sem út kom sumarið 2020. Í henni gert grein fyrir þeim aðgerðum sem ráðist hefur verið í og sem ráðgerðar eru fram til ársins 2030. Þar er einnig gert grein fyrir kostnaði við aðgerðirnar, samanber kafla 6 um fjármögnun aðgerða.

Umtalsverð aukning hefur verið í fjárlögum 2019-2021 til loftslagsmála. Þannig eru í fjárlögum 2021 um 1,8 ma. kr. umfram það sem fór til loftslagsmála samanborið við fjárlög ársins 2018. Í fjármálaáætlun 2021-2025 er gert ráð fyrir að á árinu 2025 verði varið rúmlega 2,5 ma. kr. umfram það sem varið var í loftslagsmál í fjárlögum ársins 2018. Aukningu á fjármagni til loftslagsmála er varið til fjármögnunar á aðgerðaáætlun í loftslagsmálum, aukningu á bindingu kolefnis og annarra loftslagstengdra verkefna.

2. Hafi ekki þegar verið gert ráð fyrir útgjöldum við verkefni, hvernig er þá ætlunin að finna þeim stað innan útgjaldaramma málaflokks t.d. með tilfærslu fjármuna eða með því að draga úr öðrum útgjöldum?

Á ekki við

3. Tengist einhver ný eða aukin tekjuöflun verkefninu?

Kolefnisgjald var hækkað árlega á árunum 2018-2020. Ekki liggur fyrri ákvörðun um frekari hækkun þess. Skattur á F-gös var lagður á í upphafi árs 2020.

Þegar hefur verið gripið til ýmissa hagrænna aðgerða eins og skattaívilnana fyrir bifreiðar, hjól og hlaupahjól. Verið er að skoða hvernig lækkun skatta geti eflt græna fjárfestingu og hvernig megi skapa frekari hvata til slíkra fjárfestinga.

C. Efnahagsáhrif – áhrif á atvinnulíf, vinnumarkað og samkeppni
Hagræn áhrif á heildareftirspurn og einstaka markaði – hagstjórnarsjónarmið Á við en áhrif óljós á þessu stigi. Áhrif á fyrirtækjaeftirlit og reglubyrði, hversu mörg fyrirtæki verða fyrir áhrifum og hvers konar fyrirtæki? Einföldun laga eða stjórnsýslu? Leitað umsagnar ráðgjafarnefndar um opinberar eftirlitsreglur? Sbr. lög nr. 27/1999. – Sjá leiðarvísinn „Grunnmat á eftirlitsreglum“ - Á ekki við. Samkeppnisskilyrði Ekki hægt að meta á þessu stigi
D. Önnur áhrif
Markmið um kolefnishlutlaust Ísland hefur áhrif á samfélagið allt en mat á áhrifum liggur ekki fyrir að svo stöddu.
E. Niðurstaða mats – með vísun í fylgiskjöl ef við á
- Samandregin niðurstaða fjárhagsáhrifa fyrir rikissjóð – heildarútkoma varðandi tekjur, gjöld, afkomu og efnahag - Önnur áhrif en bein fjárhagsáhrif, álitamál eða fyrirvarar sem ástæða þykir til að vekja athygli á - Samfélagslegur ávinningur veginn á móti kostnaði og fyrirhöfn (ekki gerð krafa um tölulegt mat)
F. Til útfyllingar vegna endanlegs mats – breytingar frá frummati
- Voru áform um lagasetninguna ásamt frummati á áhrifum kynnt fyrir FJR? - Eru helstu efnisatriði frumvarpsins óbreytt/lítið breytt frá þeim tíma? - Ef gerðar hafa verið breytingar umfram það, sbr. það frummat á áhrifum frumvarpsins sem áður var kynnt, hverjar eru þær og hver eru fjárhagsáhrifin?